

Konferencje, zjazdy

VII Międzynarodowy Kongres Nauk Antropologicznych i Etnologicznych obradował w Moskwie w dniach od 3 do 10 sierpnia. Zgromadził on około 1000 naukowców przybyłych z 53 krajów oraz około 2000 naukowców radzieckich. Polskę reprezentowało ok. 60 osób.

W czasie obrad Kongresu pracowało 27 sekcji, wygłoszono 812 referatów — w tym 357 etnograficznych, 221 z zakresu etnografii regionalnej, 24 muzeologicznych. Wyświetlono również kilkadziesiąt filmów.

W sekcji sztuki ludowej wygłoszono 28 referatów o charakterze informacyjno-sprawozdawczym, dotyczących przede wszystkim zagadnień etnografii regionalnej poszczególnych krajów. W czasie dyskusji wynikłej pod koniec obrad zarysowały się wyraźnie rozbieżności zarówno w pojmowaniu definicji sztuki ludowej, jak i metod jej ochrony i opieki nad nią, w rezultacie czego uchwalono wnioski, z których najistotniejsze to: decyzja o zwołaniu międzynarodowego sympozjum, poświęconego zagadnieniom teoretycznym w zakresie sztuki ludowej oraz projekt stałego, międzynarodowego organu naukowego, który by publikował opracowania ogólne dotyczące sztuki i rękodzieła ludowego.

Obradom sekcji sztuki ludowej przewodniczył częściowo dr Kazimierz Pietkiewicz, a sekcji muzeologii prof. dr Maria Prüfferowa.

Muzea

W lipcu otwarte zostało w Wiśle Muzeum Beskidzkie, mieszczące się w zabytkowej kuźni. Muzeum zorganizowano wysiłkiem społecznym mieszkańców Wisły. Od 1965 r. patronat nad nowo utworzonym muzeum obejmą placówki muzealne w Bytomiu i Cieszynie. W skład posiadanej przez muzeum kolekcji wchodzi zabytkowe meble i sprzęty gospodarskie, instrumenty muzyczne, stroje góralskie. Przedmioty te są darami ludności okolicznych wsi.

Wystawy

Wystawa „Współczesna łączycka sztuka ludowa” otwarta była w Muzeum w Łęczycy od maja do września. Wystawę poprzedził konkurs na współczesną łączycką sztukę ludową ogłoszony z okazji 20-lecia PRL przez Wydz. Kult. PRN w Łęczycy, WRN w Łodzi, Łódzką Rozgłośnię Polskiego Radia i Muzeum w Łęczycy. Na konkurs ten zgłosiło swe prace 75 twórców lu-

dowych (z zakresu rzeźby 22, tkactwa — 8, kowalstwa — 2, plecionkarstwa — 15, wycinankarstwa i wyrobów ze słomy — 29). Nagrody przyznano 42 twórcom. Wszystkie bardziej wartościowe eksponaty konkursowe pokazano na wystawie. Ogólnie zarówno konkurs, jak i wystawa, reprezentowały wysoki poziom artystyczny. Obok rzeźby, najbardziej dla współczesnej twórczości ludowej tego ośrodka charakterystycznej — szczególnie interesująco przedstawiało się tkactwo, reaktywowane w ostatnich latach dzięki pracy w terenie pracowników Muzeum w Łęczycy. Tkaniny pokazane na wystawie nawiązywały do tradycyjnych pasiaków łączyckich, a w niektórych wypadkach (prace Marii Plichy ze Swinic i Franciszki Pabiańczyk z Krzepocina) wykonane były z przędzy farbowanej barwnikami roślinnymi.

Wszystkie eksponaty z wystawy zostały zakupione do kolekcji Muzeum w Łęczycy oraz przez muzea etnograficzne w Łodzi i Warszawie.

Komisarzem wystawy była mgr Jadwiga Grodzka, autorem oprawy plastycznej art. plast. Waclaw Kondak. Wystawa posiada bardzo starannie wydany katalog, zawierający dokładny spis eksponatów, ułożony wg działów rzeczowych, z których każdy opatrzony jest krótkim wstępem (tekst J. Grodzkiej). „Współczesna łączycka sztuka ludowa”, maj—wrzesień 1964 r. Muzeum w Łęczycy, s. 28, ilustr. 25.

W sierpniu zorganizowana została w Muzeum Ziemi Suwalskiej w Suwałkach wystawa pt. „Osadnictwo, budownictwo, tkanina i strój Suwalszczyzny”.

Muzeum w Sieradzu zorganizowało w lipcu dla uczczenia 20-lecia PRL wystawę pt. „Sieradzkie rzemiosło ludowe”. Pokazano tkaniny wykonane przez zespół tkaczek pracujących w Monicach pod kierunkiem Józefy Chaładaj, wyroby wikliniarskie (m. in. tradycyjne kosze: „opalki” i „sadze” do trzymania żywych ryb, kosze do gąsiorów szklanych), wyroby drewniano-bednarskie i dębane naczynia oraz garncarstwo i ceramikę figuralną Jadwigi Grali z Burzenina.

Wystawa malarstwa Nikifora otwarta była w sierpniu w Sopocie w pawilonie BWA jako jedna z wystaw wchodzących w zakres XVII Festiwalu Sztuk Plastycznych. Pokazano 111 prac malarskich Nikifora pochodzących przeważnie z

ostatnich kilku lat oraz rysunki ołówkiem. Katalog wystawy zawiera wstęp Ignacego Witza i spis prac malarskich: „Nikifor, XVII Festiwal Sztuk Plastycznych w Sopocie”, sierpień 1964 (katalog) ZPAP, BWA, Sopot, s. 12, ilustr. 14 + luźna wkładka barwna.

Regionalne Biuro Skupu CPLiA w Katowicach zorganizowało w sierpniu w Pawilonie Plastyków w Bielsku wystawę beskidzkiej sztuki ludowej i rzemiosła artystycznego. Autorami pokazanych prac byli twórcy ludowi zrzeszeni w spółdzielniach CPLiA. Pokazano m. in. koronki z Istebnej i Koniakowa, kopie góralskich tradycyjnych mebli ludowych wykonane przez spółdzielnię „Czantoria” ze Skoczowa, czerpaki Józefa Bocka i maski obrzędowe Ludwika Kubaszczyka z Istebnej oraz filigrany Franciszka Horaka z Cieszyna.

Wystawa zdobnictwa metalowego na Podhalu zorganizowana została przez Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem w okazji 75-lecia Muzeum oraz obchodów 20-lecia PRL. Wystawę urządzono w oparciu o kolekcję muzealną, uzupełnioną w ostatnich latach, w wyniku poprzedzających ją penetracji terenu powiatu nowotarskiego przeprowadzonych przez mgr Helenę Średniawę. Tematyka wystawy obejmowała wyroby ludowe metalowe, ozdobnie kształtowane lub zdobione ornamentem, uwzględniała też przedmioty zdobione metalem. Pokazano zarówno eksponaty zabytkowe, wykonane w okresie od poł. XIX w. do 1939 r., jak współczesne. Całość wystawy ujęto w 2 odrębnych działach — osobno pokazując ze względu na materiał, technikę wykonania i odmienne warunki powstawania kowalskie wyroby z żelaza i przedmioty z innych metali, służące przeważnie do ozdoby stroju. Przeszło 300 eksponatów zgromadzonych na wystawie po starannie przeprowadzonej selekcji materiału pod kątem jego wartości artystycznych i etnograficznych stanowiło całkowicie reprezentatywny przegląd sztuki zdobienia w metalu tego terenu we wszystkich jej przejawach.

Komisarzem wystawy była H. Średniawa, opracowanie architektoniczne inż. arch. Anny Górskiej, oprac. plastyczne art. plast. Barbary Brzozowskiej.

Ładnie wydany katalog, opracowany przez H. Średniawę, zawiera

obszerny artykuł wstępny i szczegółowy spis eksponatów z podaniem nr inwentarza Muzeum. „Wystawa zdobnictwa metalowego na Podhalu”, wrzesień 1964 r. (katalog) Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem, s. 48, ilustr. 14.

*

Wystawa sztuki ludowej północnego Mazowsza otwarta była w Ratuszu w Pułtuskach od 5 do 27 września. Wystawę organizował Wydz. Kult. PWRN przy współudziale spółdzielni CPLiA w Pułtuskach i w Kadzidle. Pokazano przeszło 300 eksponatów reprezentujących regiony: Mazowsze, Płockie i Sannickie oraz Kurpie (tereny Puszczy Białej i Zielonej). Głównie prace współczesne, wykonane w ciągu ostatnich lat. Reprezentowane były następujące działy: rzeźba w drzewie, tkanina, strój i haft, meblarstwo, zdobnictwo wnętrza, plastyka obrzędowa, ceramika, plecionkarstwo.

Do najbardziej interesujących należały rzeźby z okolic Sierpca — Stanisława Dużyńskiego i Henryka Wierzchowskiego z Zawidza Kościelnego, Wincentego Krajewskiego z Zawidza, Wacława Skirzyńskiego z Rumunki-Chwały, wyciętka wielobarwne Marii Świadkowskiej z Wypychów oraz Marii Siedlarek i Zofii Zytnickiej z Sannik, zabytkowe buronki kurpiowskie oraz współczesne chodniki „szmaciaki” o doskonałej kolorystyce (wykonane przez tkaczki ze wsi Surowe, pow. Ostrołęka). Piękne kierce i

bukiety sztucznych kwiatów z piór i bibuły wykonała Czesława Kopopkówna z wsi Tatary, pow. Ostrołęka.

Ekspozycję wystawy opracowali art. plast. Janina i Wiktor Stankiewiczowie. Komisarzem i scenarzystą wystawy był mgr Antoni Śledziwski, który opracował również wstęp do katalogu. Katalog zawiera poza wstępem wprowadzającym spis eksponatów (niestety niezupełnie pokrywający się z rzeczywistością ich stanem na wystawie). „Sztuka ludowa północnego Mazowsza”. Katalog wystawy. Pułtusk, wrzesień 1964 r., s. 12, ilustr. 8.

*

Wystawa „Sztuka ludowa powiatu monieckiego” otwarta była we wrześniu w Szkole Podst. Nr 1 w Mońkach. Organizatorami wystawy byli Wydz. Kult. PWRN w Białymstoku, Prez. PRN w Mońkach oraz Muzeum Okręgowe w Białymstoku. Poprzedziły wystawę — pierwsze na tych terenach — penetracyjne badania terenowe, prowadzone przez etnografki mgr mgr Magdalenę Keller, Bożenę Krasnodebską i Krystynę Szalaśną. Do najciekawszych wyników tych badań należy odnalezienie drzeworytu ludowego przedstawiającego Madonnię z Dzieciątkiem we wsi Dobrzyniówka oraz prac wędrownego rzeźbiarza Radkiewicza z Okopów, znajdujących się w Zabieli. Jedyne czynne ośrodki garncarskie znajduje się w Ponintlicy. Wyrabiane tam naczynia zgrzebne, niekiedy glazurowane, sprzedawane są na targach w Kny-

szynie i Goniądzu. W połudn.-wsch. części powiatu (szczególnie we wsi Zabiele) zachowały się interesujące zabytki budownictwa drewnianego.

Na wystawie pokazano ogółem 130 eksponatów z zakresu tkactwa (tkaniny dekoracyjne: dwuosnowowe, i wielonicielnicowe wełniane, bawełniane i lniane, ręczniki zdobione haftem), stroju (fragmenty strojów kobiecych), garncarstwa, plecionkarstwa oraz snycerki w drzewie (póteczki na ręczniki), plastyki obrzędowej (pisanki, gwiazdy) oraz rzeźby i drzeworytu.

Wystawa posiada opracowany przez Aleksandra Garbusiewicza katalog-składankę, zawierający krótkie noty informacyjne o poszczególnych działach twórczości ludowej reprezentowanych na wystawie. „Sztuka ludowa powiatu monieckiego”. Wydz. Kult. Prez. Woj. Rady Nar. w Białymstoku.

*

We wrześniu i październiku czynna była w olsztyńskim salonie wystawowym BWA wystawa sztuki ludowej Warmii i Mazur. Pokazano zarówno eksponaty zabytkowe (kafle, meble, plecionki z rogożyny i trzciny, fragmenty strojów), jak też współczesne (rekonstruowane przez spółdzielnię CPLiA w Wielbarku i Mikołajkach tradycyjne tkaniny i szmaciaki Karoliny Bębenkowej, hafty na czepkach Józefiny Izdebskiej z Jodłownika). Wystawę opracował dr Franciszek Klonowski.